

Szundító növények

Ha azt hallod, hogy téli álom, elsőre biztos a medve jut az eszedbe. Rajta kívül még sok kisebb-nagyobb állat vackolja be magát a tél táplálékszegény, ínséges hónapjaiban. A mérsékelt égövi fák nem a tápanyaghiány, hanem a rövidebb nappalok, a kevesebb napsütés és a hőmérséklet csökkenése miatt térnek nyugovóra.

A nyugalomra készülés első jele, hogy amint hűvösödik, a levelek fokozatosan elvesztik zöld színüket. Elszíneződnek, mert a lebomló zöld klorofill már nem fedi el a színyanyagokat. Klorofill híján a szerves anyagot termelő fotoszintézis folyamata is leáll, és az így feladatukat veszített levelek lehullanak, a növény pihenőre tér.

Hazai fáink jó része lombhullató. A levelek elvesztése miatt a vízpárologtató felület csökken. Ez a tél közeledtével azért is jó, mert a hűlő levegőn a lassuló nedvkeringésű

fa az egyre hidegebb, majd fagyott földből nehezen tudná vízszükségletét fedezni.

Anyagcseréje, és ezzel együtt vízigénye is, mérséklődik. A fák kérge és erős gyökerei jobban bírják a hideget. Mire beköszönt az igazi tél, már csak a levéltelen, csupasz faágak merednek az égre.

A fák nemcsak a lombhullatással, a fagyra legérzékenyebb szerveik levetésével védekeznek a hideg ellen. Sejtjeikben olyan anyagokat termelnek, halmoznak fel, melyek gátolják a bennük levő víz megfagyását. A klímaváltozással egyre több melegebb égtájról származó növény települ meg hazánkban is. Ezek azonban nem tudnak ilyen fagyáspontcsökkentő anyagokat termelni, s így még a gyengébb fagy hatására is károsodnak.

A melegedő klíma miatt Magyarországon is egyre több helyen lehet fügét nevelni, ami korábban csak a mediterrán területekre volt jellemző.

De az esetleges erős téli fagyok olyan súlyosan károsíthatják ezeket a növényeket, hogy odaveszhet a finom fügelekvár reménye.

A lágyszárú évelő növények, kerti virágok, például a krókusz, a tulipán, a hóvirág, a nőszirom, a tél közeledtével, sőt sokszor már az elvirágzásuk után nem sokkal, elvesztik föld feletti zöld hajtásukat. Továbbélésüket a talajban áttelelő hagymájuk, gyöktörzsük biztosítja.

- Mi történik a télen is zöldellő növényekkel, amelyekre azt mondjuk, hogy örökzöldek? Az ilyen növények levelei vagy kis felületűek, mint a fenyők tűlevelei, vagy olyan bevonattal rendelkeznek, ami véd a tél veszélyeitől. A kertekben egyre gyakrabban lehet találkozni a vastag, kemény levelű, örökzöld babérmeggy bokorral. Az örökzöld növények levelei, a kevesebb fény és az alacsonyabb hőmérséklet ellenére, egy átlagos télen még fotoszintézisre is képesek. Ez a folyamat azonban télen sokkal lassabb, mint a nyári melegben.

A téli pihenő után tavasszal jön az ébredés, és aztán minden ismétlődik úgy, ahogy tavaly, meg azelőtt is történt.

SZIGETI ZOLTÁN